Број 165 У Новом Саду, у среду 16 јула 1908. Година XLIII

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот.
За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за целу годину 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.
Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Услови народног опстанка.

Народ живи у језику! Народ, који то свето обиљежје изгуби — престао је да живи! Претопио се у онај народ, од ког је језик узео и примио.

Два су услова, да један народ опстоји и као народ да буде чињеница и у политичком и друштвеном животу, без обзира на количину му и положај т ј. није у питању кол'ко га бројно има и живил' у сопственој земљи или туђој, него јели национално свестан и економно оснажен и јак. Ако ово двоје има, тада има најтврђе сковане услове за вечити живот и поред овога, постаје важна чињеница, био у сопственој земљи или под туђом превласти.

Дакле први услов, да један народ опстојати може — јесте матерински језик и који народ то гаји и сачува, стекао је први услов свог националног опстанка, а окаљен тек онда постаје и превлађује преко свега и сваког, ако је поред тога економно јак.

И једно и друго да се постигне зависи у првом реду ли од самог народа и свести његове. Нема силе, неможе се замислити тако крут закон, којим би се могло спречити и забранити гајење свога материнског језика. У основним школама, ма како да је сузбијен матерински језик, а у корист страног језика, не може уништити матерински језик, ако су отац и мати свесни своје родитељске дужности Такав закон може да спречи успех у стварној науци, али никако не може однародити, кад је околина национално свестна.

Бива случајева, да неки нису кадри сачувати капитал, што су од својих родитеља наследили и пропадну Тај случај можда је наступио са сопствене кривице, било са не штедње, неуметности, непажње или раскоша, а можда и са иних незгода не прилика или са туђе кривице, — шат ма који случај био не сме се казати, да дотични нису људи, али, за оне људе, који нису кадри сачувати свој матерински језик, смело се сме и треба да се са презрењем каже, да нису људи.

У језику народ живи, па зато тај услов народног, живота чувајмо, негујмо, љубимо и усађујмо нашој деци у млађана срца њихова љубав и појам, да је српски језик најлепши, најмилозвучнији и од свију словенских језика најсавршенији и најобилнији у изразима! Уливајмо и усађујмо у срца нашег нараштаја осећај поноса и гордости на то, што су Срби, јер кад је поносан или поносна зато што је Србин или Српкиња, тада ће — кад порасте и размисли, казаће се само, да ће Србин само тако живити, ако свој лепи српски језик сачува.

Први услов народног опстанка је казат и ако будемо своју дужност вршили — тад се небојмо.

Други је услов економска јачина. Да један народ важи, као угледан па и моћан фактор — мора да буде економно снажан. Овај је услов врло важна чињеница у животу једног народа и са таким народом, који је национално свестан економно јаки поћи — било у какву борбу, мора као победиоц изаћи. Такав народ побеђује и постизава све циљеве своје. Његов се глас мора чути на сваком дивану, чути и уважити. — Све оправдане жеље и ујамчена права његова, не смеју се угрожавати, па ма каква насилничка струја била или владала

И овај услов да се стече, стоји и опет — у првом реду — до самога народа; а у другом, до честитих и родољубивих учитеља, попова и старешина, који народ упућују, да раскош, расипање и теревенке донашају сигурну пропаст; обичаје, к ји народ упропашћују, да их изоставе, а да приону штедњи и рационалном газдовању и радњи, па тако учећи и претходећи примером, долази се и до тога другог услова народног живота, који га прави важним и угледним.

У српском народу и једно и друго постоји, односно и национално је свестан и економно прилично стоји, али да те услове још и боље утврдимо и окалимо — потрудимо се сви позвани!

Српске мајке и очеви старешине, учитељи и попови и све што је прво и боље од бољег, радимо на тим, да се упанчимо са светћу народном и економном снагом и кад се тако чврсто утврдимо — тада смело смемо казати, да док постоји ово сунце, постојаће и Српство.

П. Ћ. Ћ

Мелези у редовима самосталаца.

И „Привредник“ већ више није могао да ћути, те и он удари и жигоса познату *самосталску* издајицу Гавру Кнежевића из Загреба, који ради кецеље и нешто мало службице пљуну на своју прадедовску веру и прими католичанство. Нас то толико не изненађује, јер знамо, да људи кова Прибиславова у иростратској својој амбицији за славом, кад већ за катилинарско своје деловање не налазе у српском народу ослонца, траже га и у Хрвата и у католичанству, а само да дођу до *коначне своје мете*, коју нигда из вида не испуштају, а та је мета попут њихова ортака Г. К: кецеља и службица, у опширнијем смислу: *мандат и удобна владина фотеља.* Та не би требало спомињати многобројне иступе самосталске на грдну штету и срамоту Српства и православља; доста је, да се о горњем уверимо, сетити се само злочинског кримена њихове главешине Црног Прибислава а то је обешчашћење светитеља Саве, јер нам је свима ваљда у памети његова гнусна срамна изјава *о бради* тога српског светитеља!

О таким људима ево како „Привредник“ суди:

„Гавро Кнежевић је син из мешовитог брака . . . . . колико има у опће таких синова, који за Српство вреде, од којих је Српство каква добра видело? Ко зна за таке синове, да ваљају Српству, нека их попише,

ПОДЛИСТАК.

Крста Миладиновић.

ПЕСМЕ.

Нови Сад. Штампарија д. д. Бранника. 1908. Цена *50 потура.*

Ето још једне књиге, у којој су штампани, осећаји једнога младића. Појавио нам се у јавност још један стихотворац Тај стихотворац је узео себи за псеудоним име: «Крста Миладиновић». Човек не би никада ни помислио, да је само псеудоним. Но — тако је! — Милан (или Миладин — невам право). Крстоношић, овогодишњи обитуриенат Новосадске Српске Велике Гимназије, — ето то је «песник«!

Да рекнемо коју о самоме стихотворцу! Једне суботе, после вечерња, видим гомилу ђака (То беше у Сремским Карловцима.) Приступим тој гомили и — ево шта сам видео и чуо. Усред те гомиле стајаше један момак, од својих 20 година, са гомилом књига под руком и нуђаше их ђацима на продају, хвалећи их слично ономе циганину што је хвалио свога коња Тај младић јесте, сликом и приликом, наш најновији стихотворац г. Крстоношић. — Као што наши признати песници и књигопродавци Лептир и Ранитовић продају своје књиге, баш исто тако и Крстоношић продаваше своје.

Толико о «поети«, а сада мало и о самим „песмама«.

Према веома укусном издању ових песама затим према красној слици: девојци с лиром, могао би човек судити, да су и песме лепе Тако сам и ја помислио, али сам се љуто преварио.

Почетницима се много гледа кроз прсте, но то не би смело бити. Почетнике се мора критиковати бар онако, како су заслужили, ако не строжије. Ако мало дете не казните како је заслужило него блажије, дочекаћете, да ће и теже штогод згрешити. Тако је и са почетницима. Ако их благо критикујете, они ће вам и горе штогод износити пред Вас: — Ја ћу, дакле, критиковати ова стихотворенија, колико блажије будем могао, али ипак — по заслузи.

Неко је рекао: «Није све песма што се у стиховима лепо чита«. То би се и код ових стихотворенија могло приметити а — поред тога — још и додати: «А понајмање ово« Овде, наиме, нема ни правих стихова. Песник се само трудио, да то буду стихови, па, где-где, је и успео, но, већином, — није.

Да буде прави стих, потребан је лак ритам, течан стил и срок, и т. д., што се све овде или не налази (већином) или (ретко) налази и то веома слабо.

Видите, н. пр., какав је овде ритам!

„Ја једном бејах у рају
„И видех тамо дивотни пâс
Горостас
„На томе пасу, на горостасу.
„Видех анђела у луку твом;“

Морао бих доста времена потрошити, када бих Вам рекао сва места, где нема ритма. — Има их много!

Код њега наилазимо на песме (већина песама) без срока; наилазимо на песме са рђавим сроком (већ ређе), а само неколико, од 80 песама, имају добар срок.

Ја знам за три врсте срока, а у свима се последња сва слова подударају. Но какав је ово срок:

„Да могу рећи: „браћи,
Живота мојега
Нема — та нема га
Од земље до неба!“

Пак какви су ово срокови:

„Коровођа стари,
Радни роми Даба
Управља рукама
А репином трага.“

затим:

„За живота не дам
Ни за длаку од ње,
А кад умрем — онда
Бацаћу им све.“

па:

„На стражи сам, где говоре
Како неки силни беху,
Како мора, земље, па чак
И сунашце осваја ху.“

Ови су цитати сви из песама, у којима нема срокова. Овакових примера, такође, могао бих много навести.

Да видимо, какав му је језик.

Деминутив од «славуј« њему је «славујић«, а свима осталима песницима, па и лептиру и Ранитовићу: «славујак«.

Код њега и друго лице императива и треће лице сингулара, од глагола «дрхтати«, гласи: «дрхти«. Колико ми знамо, 2. лице императива, од глагола «дрхтати« гласи: „дршћи«! а не «дрхти«!, а 3. лице сингулара, од

ми ћемо им имена врло радо штампати, то јест опозваћемо нашу тврдњу врло радо".

И нико се не јави, па ни прослављени српски мелез др. Лаза Поповић из Карловаца. Та ако је Лаза скроман па се као мелез (чедо мешовитог брака) ваљда из пуке смирености неће да пријави, требали су самосталци пријавити ту своју звезду вертепњачу. Та мелез Лаза је њихова светлост I. реда, јер „Србобран" и остали пужеви самосталски пуни су славе и хвале о томе свом мелезу

Е, мудар је Kerl тај „Србобран"! Кад се његове коже тиче, онда забали као пуж, отромболи мелезовску главу и оклопи циганске уши па — ћути.

О Гаври Кнежевићу „Привредник" вели даље:

„Има света који Гаври Кнежевићу замера, па и његов отац жали, кука и очајава али ми одобравамо Г. К-ћу потпуно и желимо, да све што се меша, што је смешано, смушено, мешовито, једном речи, све што није чисто, јасно српско, ми желимо, да се све то **што пре и до краја** *из српског друштва издвоји одбије излучи, да се свака ствар увек на чисто израђује, као што и мешовити Г. К. одлази најпосле тамо, где му је место да усреди друге* јер **Српство не виде од њега и таквих**, од **мешавина** у опће, никаква добра".

Зато ти, „Србобране", грешниче тешки ћутиш!

Пече те савјет, јер те се та привредникова лекција тиче, тебе се баш највећма тиче. Бре, ако привредник устраје при томе свом захтеву, остаће твоји редови, редови самосталски, пусти! — Јер ако се по рецепту томе *„из српскога друштва издвоји, одбије и излучи све што је мешовито, смешано,* **смушено**, *све што није чисто српско — остаће* ти у самосталској странци само владика Мирон и професори: Иглица и Швалеријан. Ми смо једног од главних мелеза самосталских, дра Лазу Поповића, већ именовали, а споменућемо још једног из неприкосновеног црног триумвирата, а то је Бањанин Јово, који има рођену сестру, љуту и непомирљиву Франковкињу, знак да је и он чедо мешовито, смешано, смушено и т. д

Да навађамо још! Чему? Редови самосталски препуни су смешаних, смушених и одређених дјетића.

И што су мелези у редовима самосталским, не би нам криво било, нит би нас се тицало, да се ти мелези и смушењаци не гурају и у српски народ, а јер српски народ по речима „Привредниковим" од тих смушењака *ни у будућности* као ни у *прошлости никакве користи имати неће, чити се од њих какву добру надати може* и јер ће ти мелези и смушењаци на крају крајева попут њихова самосталског к леге Гавре Кнежевића издати, изневерити и осрамотити српски народ, — то овај са пуним правом треба да грмне:

Напоље, смушењаци, из српског друштва!

Напоље, мелези!

Уставна Турска.

По целој отоманској царевини још славе повратак устава. У Цариграду су одржали пријатељи устава два велика збора, којима су учествовали и војници и њихови часници Ту су изрекли, да ће својим животом бранити устав. Изабрано је изасланство, које је отишло великом везиру и тражило општу амнестију за политичке кривце. Велики везир дочекао их је врло лепо и саопштио, како је тог тренутка добио царску ираду, која садржи у себи амнестију за све оне, који су осуђени због политичког преступа, а простире се и на све који су прогоњени из своје домовине, као и оне, који су присиљени да се настане на одређеним им местима. И кад су листови донели ту ираду, она је одушевљено поздрављена. Изасланство другог збора тражило је, да се прогоне и казне сви они чиновници, који су осуђени због примања мита а међу њима и министар марине. Велики везир је одговорио, како ове устав брани, но опет је за то Рами паша, досадањи министар марине, одмах смењен, а на његово место именован Хабил паша, заповедник турске флоте у Самосу. Именовање Хабил паше за министра марине народ је бурно поздравио. — Султан се сам појави и отворио прозор пред једном повећом гомилом народа, који се пред двором био искупио и запитао је шта хоће. Један је одговорио: Желимо да те подржи здравље. Пуне тридесет и две године неколико издајица скривало је твоје лице испред нас. Жељни бесмо да те видимо Хвала што си нам жељу испунио! Дуго поживео падишаху! А султан је одговорио: Децо! Будите мирни Откада сам ступио на престо радио сам само на добру и срећи своје домовине. Најтоплија ми је жеља да моји поданици, који ми тако близу стоје, као моја рођена деца, напредују Бог ми је сведок за то. Сад вам је будућност осигурана. Уживајте у слободи као да сте сви браћа. С вами ћу радити. Ваша верност и оданост највеће ми је задовољство. Сад идите својим кућама и одморите се — И свет се разишао клицајући: Живео падишах. — Занимљиво је да и младотурци неверују много султану Уверење је њивово, да је султан дао устав што је морао. Нарочито интелигентнији младотурци недозвољавају, да се много спомиње име султаново. По другим крајевима а нарочито у Солуну, брзо свршавају са уходама султановим и досадање владе. — У Солуну су за два дана њих једанајст убијени. Две уходе саме су себи одузеле живот бојећи се младотурака и њиховог суда. Јерменски револуционарни одбор одржао је конференцију у Цариграду, решио је да тражи сигурне гаранције, да устав у Турској буде уведен. И како не верују султану, траже да овај одступи са престола Уједно је изрекао, да ће продужити борбу и даље, ако султан не испуни жеље свију народа у Турској. У турским листовима изашао је званичан акт у коме се вели у најглавнијем ово: Заповедништво трећег војног корпуса моли помиловање за усташке чете свију народа у три мађедонска вилајета, под условом да ови предаду оружје властима и врате се својим домовима. Наводи се као разлог, како је вест о повратку устава створила споразум између свију њих и они су доказали јавно своју лојалност према султану и домовини На основу тога султан се одазвао т ј молби и дао је општу амнестију и за њих, под поменутим условима. Из Цариграда јављају како бугарски листови признају да је давањем устава Бугарска изгубила сваку наду да ће себи икада приојити Мађедонију.

Политички преглед.

Састанак у Ревалу. Разуме се, да садашњи састанак цара Николаја и председника Фалијера нема онај политички значај, што га је имао састанак цара Николаја са краљем Едуардом. Између Русије и Француске постоји већ одавно и савез и пријатељство, те и није остало никаквих посебних спорних питања између њих, што би их тек сад ваљало решити. Зато овај састанак председника Фалијера и цара Николаја није тако одушевљено поздрављен као онај састанак цара Николаја и краља Едуарда. И немачка и чивутска штампа је то одмах извернула и протумачила, као да су везе између Русије и Француске охладнеле. То не стоји. Овај други ревалски састанак не значи ништа ново

истога глагола гласи «д р ш ћ и», а не, опет, «дрхти.»

Он не зна, да се каже: »нигди«, него: «нигде.«

Код њега од «п л а к а т и» перфекат гласи: «ја сам плако«, а не «плакао«. Он, наиме, пише: «п л а к о«, а не: «п л а к'о«.

Он још не зна, да се тврдо слово пред меким' претвара у меко. Зато и пише:«п о љ у б ц у«, а не: «пољупцу«.

Код њега је од именице «листак« акузатив плурала «листке«, а не «лиске«; он не зна, још. да оно «т« испада.

Он пише: «живио сам«, уместо «живео сам«, ма да му то није потребно ради срока (у ком се случају та погрешка опрашта).

3. лице плурала од глагола «д р х т а т и« гласи код њега: «д р х т е«, а не: «д р ш ћ у.«

Он не зна још ни то, да се не пише «сув«, него «сух«.

Ове погрешке се замерају и Лептиру и Ранитовићу, простим, нешколованим сељацима, а како се неби замериле једном абитуриенту Новосадске Српске Велике Гимназије?! Волео бих знати, како је оцењен из српскога језика на матури овај стихотворац.

Па има погрешака и у интерпункцији.

Ми знамо, да се знак усклика и питања једно поред другога («?!») мећу само у том случају, ако се у реченици изражава и чђење и питање уједно. (Н. пр.: «Зар тако?!»). А где он меће? Ево где!

„Где је да се и ја учим
Уживати сласти раја,
Сред правдина загрљаја?!

Још једна погрешка, на коју наилазимо у његовим стихотворењима, јесте ова.

У новијем песништву није дозвољено изостављање потребних слова, па и слогова. Но ево овај стихотворац то ради веома често. Он. пр., овако пева:

„Дајде да ме виш' не море,
Да на миру остат' м о г . . . .“

или пак:

„С а м' молим судбу црну
Да ме остави,
Да који данак срце
Сретно пробави.“

Он, на много места, употребљује свакојаке начине, само да добије добар ритам или срок. па испада којешта.

Н. пр.:

„Ја је љубим, силно љубим
А она се с м и ј е,
Ето зашто јадни друже
Моје жиће м р и ј е.“

или:

„Дајде да ме виш' не море.
Да на миру остат' м о г' (sic!)

„Дајде да се не раставим
Од живота м л а ђ а н о г!

или:

„У коме завист, злоба и пакост
Прождире ч о ј к у и ону радост...“

или у истој песми:

„О Боже! ако си силан, ако си моћан
Ако је правда у т в о ј и р у к у —“

и т. д. и т. д. Нећу све ни да навађам, да не бих још јаче обрукао г. абитуријента и његово «знање» српскога језика и поетике.

У његовим песмама наилазимо на веома много глупости и на много неразумљивих реченица. — И у прози се траже кратке и што разумљивије реченице, ради лакшега схваћања разумевања. Стихови су теже разумљиви од прозе. Стога би у поезији требале реченице да су сасвим кратке. Но — код нашега стихотворца је то сасвим унатрашке. Па и иначе, и у краћим реченицама, је прилично неразумљив. Не може се разумети о коме и чему говори. — Н. пр. у песми «Тишина! Тија!» Не зна се о коме или о чему говори. Толико тек разумем, да се говори о нечему, што је женскога рода. — Ево један пример више:

„Кад босиљак замирише..“
Кад босиљак замирише
И ружица зарумени
Пустићеш ми драга моја
Је-ли да ћеш пустит мени?
Да удишем мир босиљка,
Да пољубим румен лист,
Који, као анђо свети;
Од греха стоји чист.
Је ли драга да ћеш пустит?
Је ли? реци: јесте је..
Ох, та како не би дала
Лепи образ ружице,
Лепи образ, рујне усне
Прне очи девице!
Знам даћеш ми, само чекам
Да босиљак замирише,
Да ружица зарумени..
Чекам, чекам, јер знам да ћеш
Све то дати драга мени!

Ово је красан ј е д а н пример с в и х песама овога стиходељца. — Разумете ли, што он хоће тиме да каже? — Какав је ритам? — Како Вам се допада стил? — Једном речју: Како Вам се допада цела песма? — То је образац огромне вештине његових «песама.» —

(Свршиће се.)

за Русију и Француску. Он се тако рећи сам од себе разуме. Па чиме да се човек заноси код тако обичне ствари? Непријатељска штампа не ће да види, да у руској штампи нема испада на Француску, већ само пријатељских поздрава. Друштво Русије зато се тако одушевљавало за Енглеску, што је то значило нову мену за политику Русије па и целог света

Приликом овога састанка у Ревалу имаће министри спољашњих послова Русије и Француске, Изволски и Пишон, да се разговоре о новом стању у Турској, створеним давањем устава и о томе како да према том новом стању поступе реформне силе.

На ручку што га је приредио цар Николај у почаст председнику Фалијару дигао је цар ову здравицу: „Осећам живо и истинско задовољство, господине председниче, што Вас могу поздравити у руским водама. Држим до тога, да Вам се у срдно захвалим на посети, у коме сваколика Русија гледа ново сведочанство о везама присног, непромењивог пријатељства, што сједињују Русију и Француску. Ваш боравак међу нама, уверен сам, имаће учинак, да ће ове везе постати још тешње и да ће се поново истаћи чврста воља обојих земаља савезница, да се надмећу ко ће боље одржати и учврстити светски мир. Пијем у Ваше здравље, господине председниче, и у славу и напредак Француске“. —

Претседник је одговорио: „Ваше Величанство не ће сумњати у велику радост што је учињена претседнику Француске Републике, кад Вашем Величанству у руским водама испоручује срдачно поздравље Француске. При изразу ових осећаја мислим и на Њено Величанство царицу која својом присутношћу сјају ове светковине даје љупкост. Хвала буди Вашем Величанству за речи што сте их малочас рекли и срећан сам, што могу овде са Вашим Величанством да оснажим осећаје постојаног и верног пријатељства, што везују оба народа наша Овај тако срећно склопљени савез, за чување заједничких интереса, добио је временом драгоцено освећење; он је у Европи јемство равнотеже и трајаће и даље на превелико добро Француске и Русије. Као и Ваше Величанство уверен сам и ја, да ће садашњи сусрет наш поново потврдити чврсту вољу обојих пријатељених земаља, да се надмећу у чувању и учвршћивању светскога мира. Дижем чашу на част Вашега Величанства Њенога Величанства царице, Њенога Величанства царице матере као и целе царске породице- Пијем у величину и срећу Русије, пријатељице, савезнице Француске.“

Француски листови о новом школском закону у Угарској. Под насловом „Примењивање новог школског закона у Угарској“, доноси чувени француски лист „Courrier Européen“ ову белешку: Угарски министар просвете и црквених послова у Угарској увераваше угарски сабор и јавно мнење, да његов чувени школски закон неће имати никаквих кобних последица, нити ће нарушити права немађарских народности. Међутим, од када је тај закон у живот ступио, угарска влада гони све вероисповедне школе с тежњом да их претвори у државне. Благодарећи истом закону, који признаје министру просвете вршење контроле над вероисповедним школама, власти се служе њоме само да нађуму какав било изговор, којим би оправдале затварање школе. Но што је још кобније, то је захтевање да у свима државним средњим школама уче децу и веронауци на мађарском језику, а не на материнском, као што је до сада било. Наравно, оваквом се захтеву православни и унијатски свештеници не покоравају. Многобројни протести шаљу се министру просвете и наставе тражећи да овакав поступак уништи; али одговори не стижу. Шовинизам дакле ће и даље да игра главну улогу и благодарећи таковој рђавој политици мађарских државника, који неће да разуму праве интересе њихове отаџбине, у Угарској неће још доћи до споразума свију грађана њених и неће дакле још поћи на боље

Вести из места и са стране.

Мало више пажње.

У Београду излази један лист, који поред ствари од крупнога значаја доноси редовно и подоста шале, да своје читаоце забави Том се дакако не може ништа замерити. Недавно је донео тај лист таку једну шалу и о новој униформи што је желе увести у војсци у Србији. Поред осталога вели се ту, да је врлина нове униформе у томе, што се неће видети добро у пољу. Па онда надовезује на то, како ће то бити од велике користи за војнике. Просто их неће видети непријатељ. Нигде их нема. Могу се слободно сакрити под сто, под кревет. На крају крајева изашло је као да целе војске или нема, или да у њој има само крајњих мама и кукавица, које се крију испред непријатеља. Да то није виц, допустиће нам сваки Србин. И држимо да се наша браћа из Србије нису обрадовала, када су тај виц читала у хрв. „Покрету“, па ма како они иначе да имају добар појам о њему. Треба само помислити, какву је слику о нама тиме изнео „Покрет“ пред своје читаоце. Не треба допустити, да нам се нашим речма руга.

Поред два попа — без попа.

Пишу нам из Одова у Банату: Смрћу пароха Михајла Ројног у Опаву је остало упражњено место старијег пароха. По 54. параграфу високог кр. рескрипта упражњена места оставком, премештајем, губитком звања и смрћу имају се најдуже у року од три месеца попунити да не би душепопечитељство уштрба имало, нисмо довољно обавештени шта се намерава од стране одбора српске православне црквене општине, те се одуговлачи распис стечаја, да ли ово одуговлачење иде коме може бити у рачун те се стечај не расписује, ми знамо да два свештеника општина плаћа, а у истини немамо ни једнога, један је умро, а други је болан и лежи у Алексићевом санаторијуму у Панчеву, а нама кад треба свештеник ми га узајмљујемо из Сефкерина и Баранде. Из наведеног разлога интерес цркве наше захтева да се што пре стечај распише и избор свештеника обави, а ако појединима у рачун иде да што дуже парохија упражњена остане, зато није општина дужна два попа плаћати, а кад јој поп треба, ићи у суседну општину па узајмити. Пре 3—4 недеље у једној одборској седници неколико одборника тражили су да се стечај распише и овима је то обећано, да ће се одборска седница ради расписа стечаја сазвати; видимо пак да ово још учињено није, те би радо чули зашто се са расписом одуговлачи. — Засада оволико, јер нисмо ради никога кривити ни сумњичити у јавности, а надамо се да ће ова ствар што пре бити решена.

Дарови Привреднику.

Председник српског привредног друштва Привредника, Исидор Добровић из Дарувара, прилаже — као што је познато — од почетка сваке године по 2000 круна томе друштву за трошкове око тих послова. Ово дана, пригодом овогодишње скупштине поклонио је осим тога друштву још и једну своју осигуравајућу полицу од 20.000 круна, да тиме обележи прву десетогодишњицу тога српског друштва. — У Београду је умро учитељ Евгеније Вучић, родом из Бачког Мартоноша, завештао је Привредниковом шегртском фонду 2000 круна. Кад се изврше одредбе тестамента, онда ће се вечите успомене ради основати нарочити фонд под именом: „Фонд учитеља Евгенија Вучића Мартоношанина“. — Бивши трговац Константин Стојшић, родом из Вуковара, који је преминуо у Бечу 10. (23.) јуна 1903. године, у 82. години свога века, завештао је Привреднику 10 хиљада круна.

„Дом српских ученица“.

У Београду је основан и лепо напредује „Дом српских ученица“. Управа је ту установу још разгранала и унапредила. Да би се помогло родитељима, који у недостатку васпитних завода у Србији морају своју децу слати у стране заводе, где по скупу цену добивају васпитање, које се не може прилагодити нашим домаћим приликама и потребама, — управни одбор дома за ученице средњих школа отворио је ове године поред пансионата за децу из унутрашњости, која похађају државне средње школе и поред гимназије нарочито одељење за више девојачко образовање. Овој школи задатак је у првом реду: васпитање женске деце у српском духу. Поред научних предмета, потребних једној добро однегованој девојци, у овом се одељењу питомице упознавају са свима домаћим пословима, како би се од њих створиле добре домаћице. Нарочита пажња се обраћа изучавању страних језика, вештинама и женском раду. Поред немачког и француског језика може се учити и енглески језик и то само у старијим разредима овога одељења. У одељењ за више девојачко образовање осим интерних примају се и екстерне ученице. Управни одбор дома за ученице средњих школа мисли да је отварањем одељења за девојачко образовање одговорила још боље потребама и приликама нашега времена, да ће временом овај завод постати васпитно средиште женског подмлатка како из Србије тако и из свих крајева српских.

Злочин у Трсту.

Из Трста јављају ово:

Један морнар опази на дну мора код Рива деле Саните пакет. Извуче га на обалу и опази да из њега тече крв. Јави жандармерији, ова отвори пакет и нађе у њему женску главу. Глава је била увијена у пешкир и један лист са нотама. На листу беше име Јулије витез од Федererберга. То је један чиновник код паробротског друштва Аустриски Лојд. Жандармерија опколи кућу његову, ухвати га и нађе у стану његовом и остале делове тела оне женскиње, исечене на комаће и поређане у пакете Очигледно је имао намеру да и њих побаца у море. Убица је све признао. Рече да има законити жену и децу у Цариграду. Убијена женскиња беше певачица у једном тршћанском варијетеју. Убица је предан суду.

Разлика у одговору.

Харун ал Рашид беше сањао, да су му поиспадали сви зуби. Он дозва једног тумача и упита га, шта ће сан да значи. „Бог хоће да те сачува од велике несреће!“ одговори тумач; „сан значи, да ћеш ти дочекбти да помру сви твоји рођаци.“ Калиф се наљути на ово обично тумачење, даде му нешто ситнине и дозва другог тумача. Овај, на питање: шта сан значи, одговори: „Бог ће дати дуг живот свима твојим рођацима! Али сан значи, да ћеш ти све преживети.“ Калиф му даде сто дуката. У ствари и један и други тумач беху исто рекли.

Брзојави „Застави“

Стигли 16. јула

Српски народно-црквени сабор.

Ср. Карловци. Сабор је почео свој рад и на првом кораку јасно се показало, да самостална странка и опет хоће да осујети рад сабора. Самосталци неће никако да дође до избора патријарха. Они су се обећали и епископу Лукијану и епископу Мирону и епископу Михајлу и помало епископу Летићу, па не би желели да се сад изјасне за једног а другима покажу да су их обманули, а већине и тако немају. Због тога би да сад осујете избор патријарха. Криво им је, што радикална странка сама није хтела да разбије тај избор и што хоће најпре избор патријарха, као што су то радили без изузетка сви сабори до данас, који су се састали после смрти митрополита. Због тога су самосталци отпочели покоре већ код оверовљења записника. Продужили су стари занат: Или да им се већина покори, или нека нема саборског рада

Самосталци одуговлаче расправу код оверовљења записника. Подносе предлоге, које после и сами повлаче. Од радикала Хаџи предлаже: Пошто је нетачан превод говора кр. комесара, да се упути саборском секретару, да га он преведе. Тај је предлог усвојен. Самосталски предлози одбијени. Оверовљење записника трајало до ½12. Седница врло бурна. Др. Душан Поповић увредио дра Михајловића. Добио опомену од председништва. После се и сам извињавао. Седница прекинута на 10 минута. Председава др. Никола Ђурђевић. Епископи нису присутни, осим Мирона, који је председавао до одмора.

Одговорни уредник: **Константин Брадваровић.**

Трговина.

НОВИ САД, 15. јула 1908. године

Пшеница прве каквоће стара 22 к — до 22 к 20 п		100 кила
Пшеница нова 22 к. — п до — к. — п.		
Пшеница средња 21 к. 60 п. до 21 к. 80 пот.		
Пшеница лакша 20 к. 80 п. до 21 к. — пот.		
Паполица нова 18 к. 60 п. до 19 кр. — пот.		
Печам нови 14 круна 20 пот. до 14 кр. 60 пот.		
Зоб нова 14 кр. 80 пот. до 15 кр. — пот.		
Кукуруз у зрну н. 14 кр. 60 п. до 14 кр. 80 п.		
Кукуруз у клипу н. — кр. — п. до кр. — п.		
Маст 132 кр. — п. до — кр. — пот.		
Сланина 132 кр. — пот. до — кр. — п.		
Сланина пушена 132 кр. — п. до — кр. —		
Свињи угојени тешки	92 до 94 пот.	кила
Свињи средњи	88 до 90 пот.	
Свињи лакши	84 до 86 пот	
Теоци 64—72 по кили		
Овце пар ——— кр		
Јагњци 16—32 пар		

Оглас дражбе.

На основу одобрења епархијског административног одбора у Темишвару бр. А 802/546. ex 1907 расписује се ради преоправке парохијског стана дражба на мањак, која ће се одржати 19. јула (1. августа) т. г. у 8 сати пре подне у овдашњој школи.

Цео рад: зидарски, дунђерски, столарски и мазалачки предрачуњен је на 6051 К 80 пот.

Услови и ближа извешћа стоје на расположењу код парохијског звања

Дражбоватељи полажу 5% пишманлука

Уједно ће се одржати лицитација за прављење нових школских скамија са предрачуњеном свотом од 600 круна.

Црквена општина задржава себи право поверења.

У Тиса Хиђошу, 10. (23.) јула 1908. г.

898 2—2 **ПРЕДСЕДНИШТВО**

КУЋА
на продају
у Новом Саду

богданска улица 21. број.

Даља извешћа у истој кући

902 2—3

УЧЕНИЦЕ

примају се за наступајућу годину у једној овдашњој дистингвираној кући, где ће имати читаву опскрбу, а у којој се говори **немачки и мађарски**.

Клавир стоји ученицама на расположењу.

Ближа извешћа код

госпође **Јозефине Лор**
Нови Сад
Змијинска ул. бр. 27.

906 1—3

Драгутин Женадовић

у Н. Саду.

Главна ул. бр. 9.

Телефон бр. 118.

код

„Лава“

Велика шпецерајска и деликатесна трговина.

Велико стоваришће брашна и разног сапуна, најбоље праве чисте гром есенције, најфинијег зејтина за јело. Стоваришће: шећера, кафе, пиринча, крупна и ситна грожђа, бадема, лешњака, смокава, малаге грожђа, чоколаде. Бенздорф какао. — Велики избор и сваковрсних бомбона и т. д. Сваковрсних боја за кречење. лака за патосе, фирнајза и пемзле и све остале у овој струци спадајуће робе.

Разна вина, шампањца домаћег и француског, коњака, ликера. Праве сремске шљивовице. Велико стоваришће минералних вода: Гисхиблер, Кронд орфер, Роичер Салватор, Селтерс и т. д. лековитих вода.

Пошто сам у свези са првим и највећим светским извозним трговинама и творницама и с тиме моју робу из првих извора у великим количинама повлачим, с тога ми је могуће и цене тако јефтине ставити, да се код мене свагда свежа и најбоља роба по најнижим ценама добити може.

Сваком нега је из своје сопствене користи препоручено да се за набавку робе обрати на велику шпецерајску трговину

Драгутина Женадовића

у Новод Саду, код „ЛАВА“.

Главна улица бр. 9 пређе Д. Кода.

852 3—50

АБАЦИЈА-ВОЛОСКА, ПАНЗИОН ДЕНК.

Најфинији породични дом, непосредно на обали без прашине, положај без сваке ларме; за опоравак ње здравих и немоћних! Најлепше морско купатило Церниковић, у најближој близини одабране кујна. Панзион од 7·— круна на више. — Проспекти се разашиљу. 646 16—48

ЂУЛА БАУЕР
ВЕЛИКА ПИВАРСКА РАДЊА
Нови Сад, (Ujvidék)

највеће стоваришће пива:

ПИЛЗАНСКОГ) прастарог извора
ВУДВАЈСКОГ) (Urquell)

Штајнбрушког првог мађарског деоничарског друштва.

Хагенмахеровог, будафокског и штајнбрушког деоничарских пивара а само у добу сезоне далеко чувено Салватор пиво.

Дневно се пуни са модерним американским машинама за прање и пуњење флаша.

Поруке се брзо и јефтино обављају

651 11—2

КОНТОАРИСТКИЊА
за унутрашњост Србије

са лепим рукописом и добрим препорукама, може добити стално место. Понуде упутити на

Борн и К°

907 1 3 Београд.

Недостиживо средство за негу лица и руку јесте

1525 60—100

једино прави са свим нешкодљиви Silva crem. Одстрањује сујетице мрље, сунчане пеге и све остале нечистоће. Најсигурније средство. Може и у јутро после прања рабити. 8 теглице 4 круне без даљег трошка ако се новац напред пошље. Где ее не би могло добити поручује се из

лекарне Салватор А. Козиак Рума.

СУДСКИ ДОЗВОЉЕНА

КОНАЧНА РАСПРОДАЈА!

Због напуштања радње продаје све

ђаре сву златну, сребрну и робу од злата-сребра и сатове са 30—40% испод цене

АРМАЊ ГЕЗА

драгуљар и сајџија, НОВИ САД, главни трг. 429 28 50

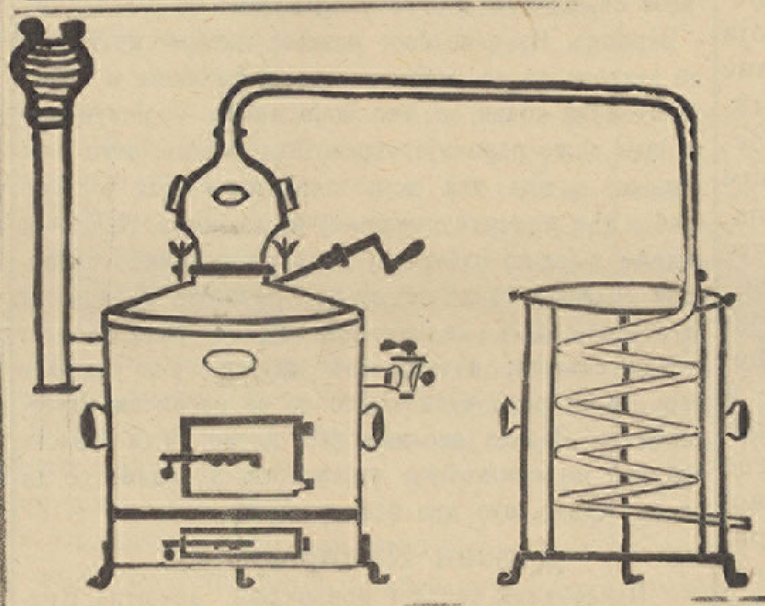

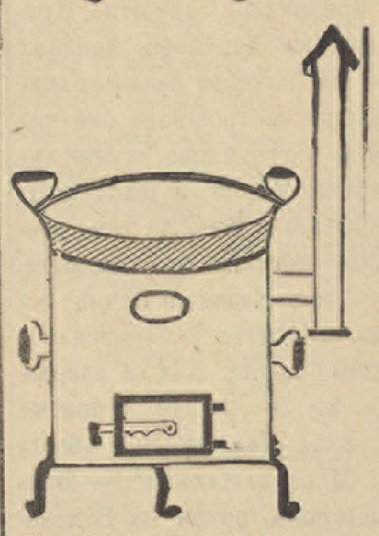

Част ми је поштованој публици препоручити моју **НОВООТВОРЕНУ**

КАЗАНЏИЈСКУ РАДЊУ.

Моје дугогодишње искуство као бившем пословођи у радњи М. Т. Јовановића даје ми могућност да све послове, који у ову струку спадају, по најновијем проналаску израђујем, као све врсте **ракијских казана, шприцева** за винограде, бакарних **оранија** (Waschkessel), гвоздених **фуруна** (Kesselhaus) и **табарки** (ладионица) од гвозденог плеха.

Продајем **квечове** и **пресове** по врло умереној цени. Старе казаве оправљам и преправљам по новом систему.

Стари бакар купујем и примам у промену, као и све врсте других метала.

Сваки од мене купљени казан, вољан сам на месту саставити и својеручно по најновијем начину узидати.

Молећи поштовану публику, да ме у моме почетничком предузећу што обилатије потпомогне, сматраћу за дужност да своје п. н. муштерије како умесном и тачном израдом тако и са најумеренијим ценама најбоље задовољим.

С одличним поштовањем

Васа Малочић, казанџија

Нови Сад (Ujvidék) кисачка ул. 31.

853 3—6

ИЗДАЈЕ СЕ ОДМАХ ПОД НАЈАМ

ЈЕДАН ОСОБИТО ЛЕП
ЛОКАЛ

са станом и осталим нузгредним просторијама приземно у својој кући преко пута од Српског Дома на врло згодном месту било за коју врсту трговине.

Ближа извешћа даје

Управа
Српског Ескontног Деон. Друштва
у Митровици.

896 1—3

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.